

**ZESZYTY NAUKOWE NR 58
WYŻSZEJ SZKOŁY MORSKIEJ
Szczecin 2000**

INSTYTUT EKSPLOATACJI PORTÓW I FLOTY

Bogusz Wiśnicki

*** Terminologia transportu multimodalnego**

Zdefiniowano przewozy multimodalne wyjaśniając szereg najważniejszych pojęć związanych z tą dziedziną transportu.

Terminology of Multimodal Transport

The article defines multimodal transport by explaining a series of most essential concepts bound with this transport branch.

Istnieją różnice w rozumieniu takich terminów jak transport multimodalny, intermodalny i kombinowany. Najważniejsze organizacje i podmioty ustanawiające prawo międzynarodowe w tej dziedzinie transportu to Europejska Komisja Gospodarcza Organizacji Narodów Zjednoczonych (UN/ECE), Parlament Europejski, Komisja Europejska oraz Europejska Konferencja Ministrów Transportu (ECMT). Opierając się na dokumentach¹ tych organizacji możemy przyjąć następujące definicje:

Transport intermodalny – przemieszczanie tej samej jednostki ładunkowej z użyciem środków różnych gałęzi transportu, lecz bez przeformowywania samej jednostki ładunkowej.

Transport multimodalny – przewóz ładunków z użyciem co najmniej dwóch różnych gałęzi transportu zintegrowany zarówno w płaszczyźnie technicznej, jak i organizacyjnej. Operator transportu multimodalnego (MTO):

- ponosi odpowiedzialność za cały łańcuch transportowy,
- zawiera we własnym imieniu umowę przewozu na całej trasie od miejsca przyjęcia towaru do miejsca jego przeznaczenia,
- wystawia jeden dokument przewozu.

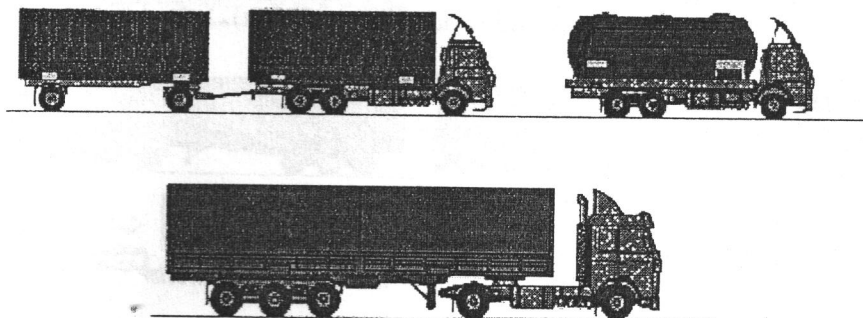
Transport kombinowany – transport ładunków z użyciem dwóch środków różnych gałęzi transportu, z których jeden (bierny) środek transportu jest przewożony przez drugi (czynny), który wykorzystuje do tego odpowiednią infrastrukturę transportową i zużywa energię. Dobór aktywnego środka transportu spośród alternatywnych gałęzi transportowych odbywa się na zasadzie maksymalizacji korzyści osiągniętych z jego użycia. Do podstawowych odmian transportu kombinowanego należą:

- transport szynowo-drogowy,
- transport morsko-drogowy,
- transport morsko-kolejowy,
- transport rzeczno-drogowy.

Transport szynowo-drogowy jest najbardziej rozpowszechnioną formą transportu kombinowanego i często z nim utożsamiany. Rozróżniamy dwie odmiany połączeń szynowo-drogowych.

¹ United Nations Convention on Multimodal Transport of Goods, 1980. Code for Modes of Transport, ECE/FAL Recommendation No 19. Glossary for Transport Statistics – Intermodal Transport. Declaration on Combined Transport, CEMT/CM(96)16.

Transport kombinowany nietowarzyszący – przewóz jednostek transportu drogowego: kontenerów, nadwozi wymiennych i naczep siodłowych koleją bez towarzyszących im kierowców (rys. 1, 2 i 3). Ze względu na pionową technologię przeładunku dla tej formy przewozu używa się też nazwy „na barana” (ang. *piggy-back*, niem. *Huckepack*).

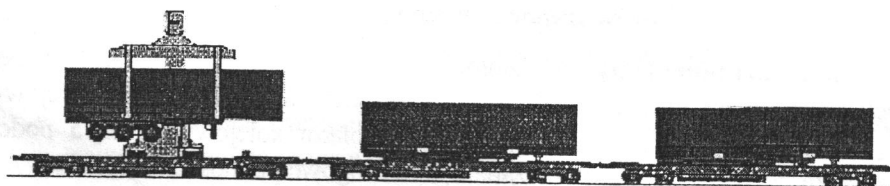
Rys. 1. Nadwozie wymienne, kontener i naczepa siodłowa
Fig.1. Exchangeable body, container and saddle semi-trailer

Źródło: <http://www.hupac.ch/> (rys. 1.1-1.6)

Rys. 2. Wagon do przewozu kontenerów i naczep siodłowych (po lewej) oraz wagon kieszeniowy do przewozu naczep siodłowych

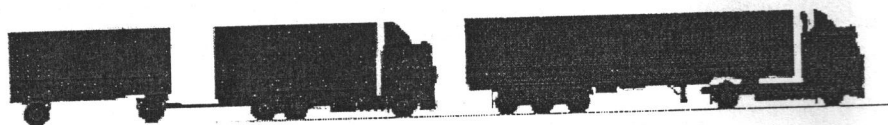
Fig.2. Railway car for container and saddle semi-trailer carriage (on the left) and a pocket freight car for carrying saddle semi-trailers

Rys. 3. Przeładunek naczep siodłowych

Fig.3. Handling saddle semi-trailers

Transport kombinowany towarzyszący – przewóz środków transportu drogowego: samochodów ciężarowych, ciągników z naczepami i całych zestawów drogowych koleją wraz z towarzyszącymi im kierowcami, którzy odbywają podróż w osobnych wagonach – kuszetkach. Ze względu na poziomą technologię przeładunku dla tej formy przewozu używa się też nazwy „ruchoma droga” (ang. *Rolling Motorway*, niem. *Rollende Landstrasse* – Ro-La), (rys. 4, 5 i 6).

Rys. 4. Zestaw drogowy i ciągnik z naczepą siodłową
Fig.4. A road train and tractor with a saddle semi-trailer

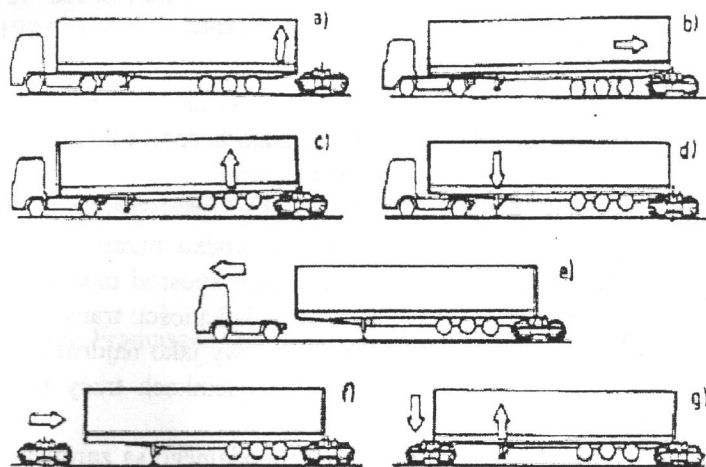
Rys. 5. Wagon niskopodwoziowy
Fig.5. Low-undercarriage freight car

Rys. 6. Załadunek poziomy pojazdów drogowych
Fig.6. Horizontal loading of road vehicles

Niezależnie od powyższych technologii transportu kombinowanego stosowana jest technika przewozów szynowo-drogowych zwana transportem bimodalnym.

Transport bimodalny – technologia przewozu jednostek bimodalnych będących połączeniem naczepy siodłowej z konwencjonalnym wózkiem kolejowym. Na końcu naczepy jest zamontowana oś z kołami kolejowymi, która podczas przewozu po szynach jest opuszczana a koła drogowe podnoszone (rys. 7).

Rys. 7. Technologia transportu bimodalnego

Fig.7. Bimodal transport technology

Źródło: J. Madej: *Techniczne środki transportu ...*, s. 14

Treść definicji oraz praktyka stosowania powyższych pojęć, skłaniają do poniższych wniosków.

1. Transport multimodalny i intermodalny są pojęciami bardzo bliskimi i w praktyce są używane wymiennie. Pojęcie transportu intermodalnego jest preferowane w Ameryce Północnej, natomiast transportu multimodalnego w Europie².
2. Najważniejszymi cechami odróżniającymi transport multimodalny od innych gałęzi transportowych są:
 - przewóz ładunków odbywa się z użyciem środków transportu należących do różnych gałęzi transportu,
 - ładunki są zjednostkowane, a ich zewnętrzna postać pozostaje niezmienna podczas całego przewozu,
 - za cały łańcuch transportowy odpowiedzialny jest jeden operator zawierający z klientem umowę przewozu,
 - na całą trasę wystawiany jest jeden dokument przewozu,

² J. Neider, D. Marciniak-Neider – *Transport intermodalny, ...* s. 19

- jednostki ładunkowe, środki transportu jak i urządzenia przeładunkowo-manipulacyjne są zintegrowane technologicznie.
3. Nie ma żadnych ograniczeń co do liczby oraz rodzaju środków przewozu tworzących multimodalny łańcuch transportowy. Połączenia mają charakter zarówno globalny, jak i lokalny, oraz zapewniają bezpośrednie dostawy wg formuł logistycznych „door-to-door” i „just-in-time”.
 4. Transport kombinowany jest nazwą technologii przewozu z użyciem dwóch różnych gałęzi transportu. Rolę aktywnego środka przewozu pełnią gałęzie transportu najbardziej efektywne ekonomicznie spośród możliwych do zastosowania. W warunkach europejskich są to w kolejności: transport morski, kolejowy i żegluga śródlądowa. Transport drogowy jako najdroższy³ pełni jedynie rolę dowozowo-odwozową na krótkich odcinkach trasy do i z punktów przeładunku pomiędzy gałęziami transportu.
 5. Jednostkami ładunkowymi transportu multimodalnego są zarówno trwale opakowane ładunki, jak i środki transportu. Podstawową jednostką jest kontener, który wykorzystywany jest przede wszystkim w łańcuchach transportowych z udziałem przewozów morskich. W przewozach szynowo-drogowych kontener został wyparty przez nadwozie wymienne lepiej spełniające wymagania transportu drogowego. Koleją przewozi się także kompletne pojazdy drogowe lub ich części.
 6. Transport multimodalny i intermodalny należy traktować jako kompleksowy system transportowy, a nawet odrębną gałąź transportu. Nazwy multimodalny i intermodalny w tłumaczeniu dosłownym oznaczają odpowiednio „wielogałęziowy” i „międzygałęziowy”, co utrudnia stawianie tej formy transportu na równi z odrębnymi gałęziami transportowymi. Transport kombinowany i bimodalny są pojęciami znacznie węższymi i ograniczają się jedynie do techniczno-technologicznego aspektu procesu transportowego. Terminu transport kombinowany używa się prawie wyłącznie w Europie i jako taki wychodzi już z użycia⁴.

Literatura

1. Code for Modes of Transport, ECE/FAL Recommendation No 19.
2. Declaration on Combined Transport, CEMT/CM(96)16.
3. Glossary for Transport Statistics – Intermodal Transport, Eurostat, ECMT, UN/ECE 1997.

³ Biorąc pod uwagę koszty zewnętrzne transportu.

⁴ J. Neider – *Transport multimodalny w ...*, s. 11.

4. Madej J.: *Techniczne środki transportu drogowo-szynowego*, Przegląd Kolejowy, 1993, nr 10.
5. Neider J.: *Transport multimodalny w teorii i praktyce*, dodatek do „Spedycji i Transportu”, 1998, nr 6/7.
6. Neider J., Marciniak-Neider D.: *Transport intermodalny*, PWE, Warszawa 1997.
7. United Nations Convention on Multimodal Transport of Goods, 1980.

Recenzent
prof. zw. dr hab. Franciszek Gronowski

Otrzymano
we wrześniu 1999 r.